

Список використаних джерел:

1. Зінченко О.І. Множинність злочинів: поняття, види, призначення покарання : Монографія / Зінченко О.І., Тютюгін В.І. ; За заг. ред. Тютюгіна В.І. – Харків : «Фінм», 2008. – С. 145.
2. Інтернет ресурс: <http://www.scourt.gov.ua>

Шамшур С.С.

студентка,

Науковий керівник: Дорош Л.В.

кандидат юридичних наук, доцент,

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

**ЩОДО ПОРУШЕННЯ ПОРЯДКУ В'ЇЗДУ
НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНУ ТЕРИТОРІЮ ТА ВИЇЗДУ З НЕЇ**

Охорона державного кордону є важливою та невід'ємною складовою частиною загальнодержавної системи забезпечення національної безпеки України, її суверенітету і територіальної цілісності. Політичні події, що останнім часом мають місце в Україні та призвели до присутності на окремих територіях нашої держави військ Російської Федерації, а також політичного визнання фактичної втрати Україною державного контролю над цими територіями, обумовлює пошуки шляхів юридичного вирішення проблем забезпечення додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина.

Кримінальне право знаходиться в нерозривній взаємодії з різними галузями права. Найбільш тісно воно пов'язане з адміністративним правом, оскільки обидві галузі передбачають відповідальність за однаково сформульовані і схожі за своєю об'єктивною стороною протиправні делікти, які відрізняються один від одного тільки характером і розміром спричиненої шкоди. Тому питання про розмежування суміжних адміністративних проступків і кримінальних злочинів є одним з найактуальнішим для кримінально-правової науки і практики.

На сьогодні в державі прийнято низку нормативно-правових актів, якими визначається порядок в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї.

Статтею 1 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» визначено, що тимчасово окупована територія України є невід'ємною частиною території України, на яку поширюється дія Конституції та законів України [1].

У ст. 2 Конституції України зазначається, що суверенітет України поширюється на всю її територію, територія України в межах існуючого кордону є цілісною і недоторканою. Отже, тимчасова окупація і є порушенням державного суверенітету, оскільки на тимчасово окупованій території, органи державної влади позбавлені можливості здійснювати свої повноваження.

Останнім часом суспільно-політичні події вказують на те, що стабільний розвиток нашої держави тісно пов'язаний із безпекою її кордонів. Практика показує, що більшість загроз національним інтересам України формуються та мають передумови до зародження саме в межах прикордонних територій.

Порядок в'їзду на тимчасово окуповану територію та виїзду з неї закріплений Законом України від 15 квітня 2014 року «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» та постановою Кабінету Міністрів України «Порядок в'їзду на тимчасово окуповану територію та виїзду з неї» від 4 червня 2015 року № 367. Якщо особа порушила порядок в'їзду на тимчасово окуповану територію та виїзду з неї, з метою заподіяння шкоди інтересам держави, такі дії слід кваліфікувати за ст. 332¹ КК. Під заподіянням шкоди інтересам держави слід розуміти заподіяння шкоди національним інтересам у будь-якій сфері, зокрема об'єктам національної безпеки.

В Законі «Про основи національної безпеки України» від 19.06.2003 року вживається лише загальний термін «національна безпека» (ст. 1), яка визначена як «захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечуються сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам».

Цим же Законом виділено три об'єкти національної та, відповідно, інформаційної безпеки (ст. 3), до яких належать:

- людина і громадянин – їхні конституційні права і свободи;
- суспільство – його духовні, морально-етичні, культурні, історичні, інтелектуальні та матеріальні цінності, інформаційне і навколишнє природне середовище і природні ресурси;
- держава-її суверенітет, територіальна цілісність і недоторканність.

Суттєвим вбачається з'ясування поняття «інтереси держави». Поняття «державний інтерес» активно вживається у процесі обговорення суспільних проблем, проведенні політичної пропаганди, обґрунтуванні та легітимізації державної політики. Між тим не існує єдиної точки зору на те, що таке «державний інтерес» і в чому конкретно він полягає. Інтереси держави відрізняються від інтересів інших учасників суспільних відносин. В основі перших завжди є потреба у здійсненні загальнодержавних (політичних, економічних, соціальних та інших) дій, програм, спрямованих на захист суверенітету, територіальної цілісності, державного кордону України, гарантування її державної, економічної, інформаційної, екологічної безпеки [2].

Досить складно розмежувати злочин за ст. 332¹ КК України та адміністративне правопорушення за ст. 204² Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП). Ці норми встановлюють різні види відповідальності (кримінальну й адміністративну) за одне й те ж діяння – порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї. При цьому в аналізованих статтях йдеться про перетинання не державного кордону, а умовного кордону з тимчасово окупованою територією. Тобто за ознаками об'єктивної сторони складу їх відрізнити неможливо, оскільки вони збігаються. Зміст діяння як ознаки

об'єктивної сторони порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї розрізняється залежно від того, межі якої саме тимчасово окупованої території України (півострів Крим чи деякі райони Донецької та Луганської областей) незаконно перетинає особа. Зазначена різниця обумовлена різними правовими режимами кожної з вказаних тимчасово окупованих територій, а відтак – різним порядком в'їзду та виїзду.

Основні складнощі в процесі кваліфікації вчиненого полягають у встановленні такої ознаки суб'єктивної сторони складу злочину як спеціальна мета – заподіяння шкоди інтересам держави. Необхідно чітко розмежовувати це діяння і аналогічне, вчинене без мети заподіяння шкоди державі, яке тягне адміністративну відповідальність згідно зі статтею 204² КУпАП. Мета заподіяння шкоди інтересам держави є обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони складу цього злочину. Встановлення лише самого факту порушення особою порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України чи виїзду з неї недостатньо для висновку про наявність мети заподіяння шкоди інтересам держави. Тому для розкриття мети як ознаки суб'єктивної сторони цього складу злочину необхідно звузити зазначене коло інтересів держави.

Привертає увагу «Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї» від 16.03.2017 року, яким пропонуються зміни щодо посилення відповідних санкцій, передбачених статтею 332¹ КК України, а також доповнення цієї статті приміткою такого змісту: «Під шкодою інтересам держави слід розуміти захід морських суден в закриті Україною морські порти та внутрішні води окупованих територій АР Крим і м. Севастополя або інших тимчасово окупованих територій, повітряних суден до повітряного простору над територією АР Крим та інших тимчасово окупованих територій України, крім випадків, пов'язаних з технічною несправністю суден чи випадками, викликаними непереборними силами природи з попереднім або невідкладним повідомленням відповідних навігаційних служб України; укладанням особою або особами, які порушили порядок в'їзду на тимчасово окуповану територію України або виїзду з неї будь-яких угод, протоколів про наміри, зобов'язань чи інших письмових документів, без згоди України з невизнаними Україною незаконними (окупаційними) органами влади».

Прийняття законопроекту дасть можливість підвищити рівень ефективності боротьби з порушенням порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї, знизити рівень нелегальних перевезень, що здійснюються через тимчасово окуповані або тимчасово непідконтрольні Україні території внаслідок військової або збройної агресії інших країн.

Отже, для уникнення помилок у кваліфікації відповідних діянь та чіткого розмежування злочину, передбаченого ст. 332¹ КК і адміністративного правопорушення за ст. 204² КУпАП, вважаємо за необхідне запропонувати законодавцю розглянути внесення змін до аналізованої статті в такій редакції:

Стаття 332¹. Порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї.

1. В'їзд на тимчасово окуповану територію або виїзд з неї будь-яким способом поза пунктами пропуску, або в пунктах пропуску без відповідних документів чи дозволу, якщо такими діями була заподіяна шкода інтересам держави.

2. Ті самі дії, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, або поєднані із застосуванням зброї, або якщо ці дії спричинили шкоду здоров'ю людини.

3. Дії, передбачені частиною першою або другою цієї статті, вчинені організованою групою, або такі, що спричинили смерть потерпілого чи інші тяжкі наслідки.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» № 1207-VII від 15.04.2014.

2. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями Вищого арбітражного суду України та Генеральної прокуратури України щодо офіційного тлумачення положень статті 2 Арбітражного процесуального кодексу України від 8 квітня 1999 року № 3-рп/99// Офіційний вісник України. – 1999. – № 15.

Шестопал К.Є.

студент,

*Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого*

ОЦІНОЧНІ ОЗНАКИ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ

Оціночні ознаки (оціночні поняття, як зазначають деякі вчені) є доволі поширеним явищем у Кримінальному кодексі України 2001 року (далі – КК). Їх основне призначення вбачається у бажанні законодавця охопити усі життєві ситуації, що можуть відбуватися у повсякденному житті, які не можна одноставно описати, і які є суспільно небезпечними діями.

Однак, не дивлячись на практичне застосування оціночних понять, серед науковців і досі існує дискусія щодо доцільності застосування оціночних понять у КК. Формулюючи оціночні поняття, закріплюючи їх у КК, законодавець делегує певні повноваження судам, які при застосуванні конкретних кримінально-правових норм, наповнюють змістом оціночні поняття, власне здійснюють їх тлумачення. З огляду на це виникає проблема неоднакового застосування судами норм кримінального закону, що зумовлено надзвичайною складністю інтерпретації оціночних понять.

Слід зазначити, що у науковій літературі відсутнє усталене визначення оціночних понять. Так, В. М. Косович зазначає, що оціночно-правове поняття – це виражена у юридичній нормі абстрактна характеристика соціальної значущості реальних або потенційних фактів, що має бути неодмінно конкретизована під час його застосування чи реалізації, завдяки чому забезпечено юридичне реагування держави на всі індивідуалізовані факти, яким